

Adroddiad i'r	Pwyllgor Gwasanaethau Democrataidd
Dyddiad y cyfarfod	22 Mawrth 2024
Aelod Arweiniol	Y Cyngorydd Julie Matthews, Aelod Arweiniol Polisi, Cydraddoldeb a Strategaeth Gorfforaethol
Pennaeth Gwasanaeth	Catrin Roberts, Pennaeth Gwasanaeth Cymorth Corfforaethol: Pobl
Awdur yr adroddiad	Steve Price, Rheolwr Gwasanaethau Democrataidd
Teitl	Polisi'r Cyngor ar Hyfforddiant Aelodau

1. Am beth mae'r adroddiad yn sôn?

1.1. Ym mis Mehefin 2023, ystyriodd y Pwyllgor Gwasanaethau Democrataidd hyfforddiant i aelodau gan roi ei farn i'r Cyngor llawn ym mis Gorffennaf 2023. Mae'r adroddiad yn rhoi gwybodaeth am yr agweddau sydd heb eu datrys o hyfforddiant i aelodau.

2. Beth yw'r rheswm dros lunio'r adroddiad hwn?

2.1. Pwrpas yr adroddiad hwn yw cael argymhellion y Pwyllgor Gwasanaethau Democrataidd am bolisi hyfforddiant gorfodol i aelodau a'u hadrodd i'r Cyngor llawn.

3. Beth yw'r Argymhellion?

3.1. Bod y Pwyllgor Gwasanaethau Democrataidd yn gwneud argymhellion priodol i'r Cyngor llawn ar unrhyw ofynion yn ymwneud â hyfforddiant gorfodol i aelodau.

4. Manylion yr adroddiad

Cyflwyniad

4.1. Dechreuodd rhaglen o ymsefydlu, hyfforddiant a datblygu i aelodau yn syth ar ôl etholiadau'r Cyngor ym mis Mai 2022. Mae'r sesiynau a gyflwynwyd fel rhan o'r ymsefydlu cychwynol i aelodau newydd a'r rhai oedd yn dychwelyd, yn cynnwys hyfforddiant ar God Ymddygiad y Cyngor, darpariaeth TGCh aelodau, ymgyswrtio â gwasanaethau, cydraddoldeb ac amrywiaeth, diogelu a chyflwyniad i Graffu. Darparwyd hyfforddiant hefyd i gyflawni swyddogaethau penodol fel aelodau, er enghraifft, i aelodau o'r Pwyllgorau Cynllunio neu Lywodraethu ac Archwilio, a gweithredu fel 'rhiant corfforaethol'. Mae cyfleoedd hyfforddi wedi parhau ac mae sesiynau hyfforddiant a datblygu newydd neu loywi wedi bod ar gael yn rheolaidd i aelodau.

Hyfforddiant Gorfodol a Dewisol

4.2. Gallai'r Cyngor benderfynu dewis hyfforddiant penodol i fod yn orfodol i'r holl aelodau, neu i aelodau sy'n gwneud swyddogaethau penodol. Mae mynychu o leiaf un sesiwn hyfforddiant ar God Ymddygiad Aelodau yn ystod bob tymor llawn yn hanfodol, gan fod y gofyniad wedi ei gynnwys yn y Cod Ymddygiad Aelodau. Mae'r Cyngor wedi parhau i gynnal hyfforddiant gorfodol i aelodau'r Pwyllgor Cynllunio, oherwydd y rôl lled farnwrol.

4.3. I alluogi aelodau i gyflawni eu rhwymedigaethau, byddai angen cynnig unrhyw hyfforddiant gorfodol ar amseroedd priodol, a dros gyfnod realistig. Nid yw'r trefniadau polisi rheolwr atebol a hyfforddiant i staff yn briodol i gynghorwyr gan eu bod yn ddeiliaid swydd wedi eu hethol yn hytrach na gweithwyr. Fodd bynnag, gallai'r Cyngor gefnogi polisi hyfforddiant gorfodol i aelodau, er enghraifft trwy:

- Darparu cofnodion hyfforddiant i'r arweinyddion grŵp.
- Adrodd ar gofnodion hyfforddiant gorfodol i'r Pwyllgor Gwasanaethau Democrataidd, y Pwyllgor Llywodraethu ac Archwilio neu'r Pwyllgor Safonau.
- Cyhoeddi cofnodion o fethu â chydymffurfio â gofynion gorfodol.
- Grwpiau'n annog cwblhau hyfforddiant gorfodol ac ystyried hyn wrth ddyrannu rolau i'w haelodau.

4.4. Penderfynodd y Cyngor blaenorol y byddai'r cyrsiau hyfforddi canlynol yn orfodol:

- Cod Ymddygiad - unwaith y tymor / Cynllunio - dau ddigwyddiad hyfforddiant bob blwyddyn (ar gyfer Aelodau'r Pwyllgor Cynllunio) / Trwyddedu - dau ddigwyddiad hyfforddiant bob blwyddyn (ar gyfer Aelodau'r Pwyllgor Trwyddedu) / Diogelu Data a GDPR - hyfforddiant blynyddol ond newidiwyd wedyn i unwaith y tymor / Cyllid Llywodraeth Leol - unwaith y tymor / Diogelu - unwaith y tymor / Rhianta Corfforaethol - unwaith y tymor.

4.5. Ym mis Mehefin 2023, argymhellodd y Pwyllgor Gwasanaethau Democraataidd y dylid gosod gofynion hyfforddiant gorfodol rhesymol ar gyfer pynciau a rolau priodol. Credai'r pwyllgor fod defnyddio 'unwaith y tymor' fel amserlen ar gyfer cwblhau hyfforddiant gorfodol yn anaddas. Roedd y pwyllgor yn cefnogi rôl i grwpiau gwleidyddol ac arweinwyr grwpiau i annog cydymffurfiaeth ag unrhyw ofynion hyfforddi gorfodol ac yn cefnogi defnyddio cosbau priodol am fethu â chydymffurfio.

4.6 Ym mis Gorffennaf 2023, ystyriodd y Cyngor llawn faterion hyfforddiant aelodau ac argymhellion y pwyllgor ond ni lwyddodd i gytuno ar bolisi hyfforddiant gorfodol a chosbau cysylltiedig i'r Cyngor. Cyfeiriodd y Cyngor y mater o ystyried hyfforddiant gorfodol aelodau at yr arweinwyr grŵp, a ofynnodd am arolwg i egluro barn aelodau.

4.7 Mae canlyniadau'r arolwg, a agorwyd ym mis Chwefror hyd at 8 Mawrth, ac oedd ar agor i gynghorwyr, uwch swyddogion ac aelodau lleig, ynghlwm fel Atodiad 1.

5. Sut mae'r penderfyniad yn cyfrannu at Gynllun Corfforaethol 2022 i 2027: Y Sir Ddinbych a Garem?

5.1. Nid yw'r adroddiad hwn yn cyfrannu'n uniongyrchol at y Blaenoriaethau Corfforaethol, ond bydd aelodau etholedig sydd wedi'u hyfforddi ac yn cael cymorth priodol yn cyfrannu at berfformiad y Cyngor ym meysydd strategaeth, datblygu polisiau a gwneud penderfyniadau.

6. Faint fydd hyn yn ei gostio a sut y bydd yn effeithio ar wasanaethau eraill?

6.1. Darperir mwyafrif y cynllun hyfforddi gan swyddogion y Cyngor. Nid yw hyn yn gofyn am arian ychwanegol ond mae yn gofyn am amser swyddogion ac mae hynny'n ffactor ym maint a chymhlethdod y rhaglen hyfforddi y gellir ei darparu. Mae angen hwyluso rhai sesiynau hyfforddi'n allanol gyda chostau'r hyfforddiant hwn yn dod o'r

gyllideb hyfforddiant aelodau. Mae modiwlau e-ddysgu ar gael ar gyfer rhai pynciau hefyd.

7. Beth yw prif gasgliadau'r Aseiad o Effaith ar Les?

7.1. Nid oes angen aseiad o'r effaith ar les ar gyfer yr adroddiad hwn.

8. Pa ymgynghoriadau sydd wedi'u cynnal gyda Chraffu ac eraill?

8.1. Adroddir ar faterion hyfforddi a datblygu aelodau i'r Pwyllgor Gwasanaethau Democraataidd a'r Cyngor Llawn. Ymgynghorwyd ag arweinwyr y grwpiau gwleidyddol i gael eu barn am hyfforddiant aelodau.

9. Datganiad y Prif Swyddog Cyllid

9.1. Nid oes angen Datganiad gan y Prif Swyddog Cyllid ar gyfer yr adroddiad hwn.

10. Pa risgiau sydd ac a oes unrhyw beth y gallwn ei wneud i'w lleihau?

10.1. Nod hyfforddiant a datblygiad yw rhoi'r sgiliau a'r wybodaeth sydd eu hangen ar aelodau i gyflawni gwahanol swyddogaethau'r cynghorydd a'r aelod lleyg modern. Heb yr hyfforddiant a'r datblygiad priodol mae mwy o risg hefyd y ceir cwynion ac y bydd penderfyniadau'n cael eu herio'n llwyddiannus. Fel nodwyd yn adran 6 uchod, i raddau helaeth mae darpariaeth hyfforddiant i aelodau yn dibynnu ar allu staff y Cyngor i ddarparu hyfforddiant ar eu meysydd gwaith a'u harbenigedd.

11. Pŵer i wneud y penderfyniad

11.1. Mesur Llywodraeth Leol (Cymru) 2011.